

แนวคิดเรื่องชีวิตในคัมภีร์ 42 บท ตามทรรศนะของพระพุทธศาสนาเถรวาท

Concept of Life in the Sutra of 42 Sections followed by the View of Theravāda
Buddhism

ธนิษฐา ทรพณันท์

ภาควิชาชีววิทยาประมง คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

thanitha.t@ku.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวคิดด้านคุณค่าของชีวิต โดยพิจารณาเฉพาะ บทที่ 10 จากคัมภีร์ 42 บท ซึ่งเป็นคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท กับพระไตรปิฎกและอรรถกถา ของพระพุทธศาสนาเถรวาท ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ ผลการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า แนวคิดทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับชีวิตของคัมภีร์ 42 บท บทที่ 10 และพระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนาเถรวาท มีความสอดคล้องกัน ซึ่งเมื่อนำมาศึกษาอย่างละเอียดแล้วจะพบว่า ชีวิตมนุษย์บนโลกนี้ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสอธิบายไว้ในพระไตรปิฎกมาก่อนแล้ว และเหล่าอรรถกถาจารย์ได้อธิบายเพิ่มเติมไว้อย่างครอบคลุม โดยสอดคล้องกับสูตรสมัยใหม่ได้อย่างน่าอัศจรรย์ การศึกษาครั้งนี้จึงสามารถหนุนเสริม สมานฉันท์ ระหว่างคำสอน และความเชื่อของพระพุทธศาสนาของทั้งสองนิกาย ได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: แนวคิดเกี่ยวกับชีวิต, คัมภีร์ 42 บท, มุมมองของพระพุทธศาสนาเถรวาท

ABSTRACT

This research aims to study the concept of life in the Sutra of 42 Sections, which is the Mahayana Buddhist Scriptures, followed by the view of Tipitaka and Commentaries of Theravāda Buddhism. Based on the content analysis, the researchers found the consistency in Buddhism about the concepts of life between the Chapter 10 from the Sutra of 42 Sections and the Scriptures of Theravāda Buddhism. The thoroughly study showed that, for the human life on earth, The Lord Buddha has been already described in the Scriptures since the Buddhist era and the commentators have explained extensively in many Commentaries in accordance with the modern Obstetrics, miraculously. This study can support the reconciliation between the doctrines and the faith of the two denominations of Buddhism.

Keywords: Concept of Life, the Sutra of 42 Sections, Theravāda Buddhist's view

คำนำ

คัมภีร์ 42 บท เป็นคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาของจีนเล่มแรก ที่ถูกแปลขึ้น ณ วัดม้าขาว ซึ่งถือว่าเป็น วัดแห่งแรกของประเทศจีนด้วย เหตุที่เรียกว่า คัมภีร์ 42 บท นั้น เนื่องจากคัมภีร์นี้ แบ่งออกเป็นบทสั้นๆ จำนวน 42 บท ซึ่งลักษณะการประพันธ์ มีความคล้ายคลึงกับ ธรรมบท ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท ใน คัมภีร์ 42 บท บทที่ 10 เป็นการกล่าวถึง “สิ่งที่หาได้ยาก 5 ประการ” ซึ่งมีความใกล้เคียงกับ “สิ่งที่หาได้ยาก 4 ประการ” ใน พระไตรปิฎกเถรวาท ขุททกนิกาย ธรรมบท (ขุ.ธ. โทย (25/182/90) นอกจากนั้น ยังมีความ เชื่อมโยงกับ พระสูตรบางพระสูตรในคัมภีร์เถรวาท อีกด้วย ภาพรวมของบทที่ 10 ในคัมภีร์ 42 บท เป็น วรรณคดีเกี่ยวกับคุณค่าชีวิตมนุษย์ ซึ่งสามารถปรับใช้ในบริบทของสังคมปัจจุบันได้ จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้วิจัยได้ ศึกษาแนวคิดด้านคุณค่าของชีวิต โดยพิจารณาเฉพาะ บทที่ 10 จากคัมภีร์ 42 บท ซึ่งเป็นคัมภีร์ทาง พระพุทธศาสนาหายาน กับพระไตรปิฎก และอรรถกถา ของพระพุทธศาสนาเถรวาท ว่ามีความสอดคล้อง หรือมีความแตกต่างอย่างไร

วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยค้นคว้าทางเอกสารตามลำดับดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ พระไตรปิฎก และอรรถกถา ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ วรรณคดีของชีวิต และมีเนื้อหาเชื่อมโยงกับ คัมภีร์ 42 บท บทที่ 10
2. วิเคราะห์ด้านเนื้อหา แล้วนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษา

คัมภีร์ 42 บท บทที่ 10 (Heng-ching Shih, 2010 : 34) พุทธพจน์กล่าวว่า ได้ห้ล้านี้ มีสิ่งที่หาได้ยาก 5 อย่าง คือ

1. ผู้ยากไร้ให้ทานหาได้ยาก
2. ผู้ร่ำรวยสุขสบายศึกษามรรคา (ปฏิบัติธรรม) หาได้ยาก
3. การกำหนดชีวิตไม่ให้เกิดตายหาได้ยาก
4. การได้พบคำสอนของพระพุทธเจ้าหาได้ยาก
5. การเกิดทันพระพุทธเจ้าที่เสด็จอุบัติในโลกหาได้ยาก ฯ

ในที่นี้ จะวิเคราะห์คัมภีร์ 42 บท บทที่ 10 ไปในแต่ละหัวข้อ ว่ามีความคล้ายคลึง หรือมีความ เชื่อมโยงกับ คัมภีร์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ดังนี้

1. ผู้ยากไร้ให้ทานหาได้ยาก

ในคัมภีร์เถรวาท มีการกล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับผู้ยากไร้ให้ทานหาได้ยากที่โดดเด่น 2 เรื่อง คือใน **จูฬกาสฏกวัตถุ** (ขุ.ธ.) .ไทย (25/116/687) เกี่ยวกับพราหมณ์จูฬกาสฏก ซึ่งสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสพระคาถานี้แก่มิภิกษุทั้งหลายว่า บุคคลควรรับแรงทำบุญ เช่น การให้ทาน การบำเพ็ญวัตร การมีอุปัชฌาย์วัตร เป็นต้น ควรละเว้นจิตจากบาป หมายถึง กายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต หรือการเกิดขึ้นแห่งอกุศลจิต ซึ่งในอรรถกถา อัมมปัทฏฐกถา (ขุ.ธ.อ.) .ไทย (2/95/1-5) อธิบายว่า พราหมณ์จูฬกาสฏก และนางพราหมณ์ ผู้เป็นภริยานั้น ต่างก็ยากจนโดยมีผ้าสาฎก ซึ่งเป็นผ้าห่มเวลาออกนอกบ้าน เพียงผืนเดียว เมื่อทั้งคู่จะไปฟังธรรมจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงต้องสลัดกันออกไป โดยนางพราหมณ์ ห่มผ้าสาฎกออกไปฟังธรรมตอนกลางวัน พราหมณ์จูฬกาสฏกจึงต้องรองนกว่านางจะกลับมา จึงจะสามารถห่มผ้าสาฎกออกไปฟังธรรมได้ พราหมณ์จูฬกาสฏกเมื่อสดับฟังธรรมแล้ว เกิดศรัทธาจะบูชาสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยการถวายผ้าสาฎก อันเป็นสมบัติชิ้นเดียวที่มีนั้น แต่เกิดความลังเลเพราะความตระหนี่ แต่เมื่อพราหมณ์จูฬกาสฏกสามารถข้ามความตระหนี่ และถวายผ้าสาฎกแทบพระบาทของพระพุทธองค์ได้แล้ว ความปิตินดีจึงเกิดขึ้นแก่พราหมณ์จูฬกาสฏกจนเปล่งเสียงดังขึ้นว่า “ข้าพเจ้าชนะแล้วๆ” จนได้ขึ้นไปถึงพระเจ้าปเสนทิโกศล เมื่อพระองค์ทรงทราบความแล้ว จึงทรงพระราชทานทรัพย์สินเป็นอันมากแก่พราหมณ์จูฬกาสฏกเพราะเห็นแก่สิ่งที่ทำได้ยากที่พราหมณ์จูฬกาสฏกซึ่งเป็นผู้ยากไร้ได้กระทำลงไป

อีกเรื่องหนึ่งคือ **ปณิติตสามณเรวัตถุ** (ขุ.ธ.) .ไทย (25/80/53) ว่าด้วยเรื่องบัณฑิตสามณเระ ในอรรถกถาธรรมบทตอนนี้ อธิบายถึง ในยุคของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่ากัสสป มีชายเชื้อเจียยากจนอย่างยิ่งคนหนึ่งชื่อ มหาทุคตะ ที่มีความเลื่อมใสในพระศาสนา และพระชีนาสพ ผู้เป็นสาวก จึงอยากจะสร้างกุศลแก้ตนด้วยการทำอาหารเลี้ยงพระภิกษุสักรูปหนึ่งในจำนวนสองหมื่นรูปนั้น แต่ด้วยเป็นคนยากจนจิตใจที่แม้แต่อาหารที่จะกินในแต่ละวันยังหายาก ต่อให้มีโอกาสจะทำบุญก็มักถูกกีดกัน จึงต้องใช้วิธีระยิบระยับมากกว่าคนทั่วไป เพราะสภาพแวดล้อมไม่อำนวยและยังถูกบริบทสังคมบีบบังคับ แต่พระพุทธเจ้าทั้งหลายย่อมทรงทำความเข้าใจในความอนุเคราะห์ในพวกคนเชื้อเจีย ดังนั้นเมื่อพระพุทธเจ้ากัสสปทรงตรวจดูสัตว์โลกแล้วทรงพบว่า มหาทุคตะ อยู่ในข่ายญาณของพระองค์ พระองค์จึงส่งเคราะห์ช่วยเหลือโดยให้ มหาทุคตะ มีโอกาสได้ถวายภัตตาหารแด่พระพุทธองค์ และด้วยการปฏิบัติสิ่งที่ทำได้ยากของมหาทุคตะในครั้งนี้ ส่งผลให้เขาได้กลายเป็นเศรษฐี ในที่สุด (ขุ.ธ.อ.) .ไทย (1/64/530-547)

นอกจากนี้ พระไตรปิฎก ยังกล่าวถึง อานิสงส์ ของการให้ทานไว้ใน **อสทิสทานวัตถุ** (ขุ.ธ.) .ไทย (25/177/88) ว่า คนตระหนี่ไปเทวโลกไม่ได้เลย ซึ่งอรรถกถา (ขุ.ธ.อ.) .ไทย (2/146/174-179) ได้กล่าวไว้ว่าคนตระหนี่นั้น เป็นผู้ที่มีความตระหนี่ถี่เหนียว ผู้ไม่รู้จักรัประโยชน์ในโลกนี้และโลกหน้า ย่อมไม่ยินดีในทานของผู้อื่น จิตใจก็ร้อนร่นกระวนกระวายด้วยความตระหนี่หวงทรัพย์ จึงเป็นผู้ที่มีทุกตฤมิตเป็นที่เป็นไปเป็นเบื้องหน้า และในทานานิสังสสูตร (อง.ปญจก) .ไทย (22/35/56) ว่าด้วยอานิสงส์การให้ทาน 5 ประการ คือ

1. ผู้ให้ทานย่อมเป็นที่รักที่พอใจของคนหมู่มาก

2. สัตบุรุษผู้สงบยอมคบหาผู้ให้ทาน
 3. กิตติศัพท์อันงามของผู้ให้ทานยอมขจรไป
 4. ผู้ให้ทานยอมไม่ห่างเหินจากธรรมของศฤงคารได้แก่ เป็นผู้มศีล 5 ไม่ขาด (อง.ปญจก.อ .3/35/31 ไทย)
 5. ผู้ให้ทานหลังจากตายแล้วย่อมเกิดในสุคติโลกสวรรค์
- ซึ่งเป็นการอธิบายผลของการให้ทานได้อย่างชัดเจนและน้อมนำจิตใจของพุทธศาสนิกชนให้เห็นคุณค่าของการให้ทาน

2. ผู้ร่ำรวยสุขสบายศึกษามรรคา (ปฏิบัติธรรม) หาได้ยาก

ในข้อนี้ มีเนื้อหาใกล้เคียงกับ **มัญญุกุณฑลิขิตมาน** (ขุ.วิ) .ไทย (26/1207/151-154 ,ขุ.วิ.อ) .ไทย- (/83/403-412) กล่าวว่า มีพราหมณ์ชาวกรุงสาวัตถีคนหนึ่ง เป็นผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก แต่มีมีจิตมากเช่นกัน จึงเป็นคนตระหนี่ โลก ไม่เคยบริจจาคทาน อีกทั้งยังไม่เลื่อมใสศรัทธาในสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และบรรดาสาวกเพราะกลัวจะต้องบริจจาคทาน และยังมิเลื่อมใสในการปฏิบัติธรรมใดๆ จนได้ชื่อว่า “อทินนปุพพะกะ” หรือผู้ไม่เคยให้ เขามีบุตรชายคนหนึ่งชื่อ มัญญุกุณฑลิ และได้สั่งสอนบุตรให้คิดเช่นเดียวกับเขาด้วย อยู่มาวันหนึ่ง มัญญุกุณฑลิมาผละป่วย ด้วยความเสียดายทรัพย์ อทินนปุพพะกะพราหมณ์ จึงไม่ได้ปร่งปรักษ์รักษา จนกระทั่ง มัญญุกุณฑลิมาผละอาการเพียบหนักถึงได้เชิญหมอมาดู ซึ่งต่างก็บอกว่า รักษาไม่ได้ ต้องตายแน่นอน แม้กระนั้นด้วยความโลภ อทินนปุพพะกะพราหมณ์ถึงกับนำ มัญญุกุณฑลิมาผละ ออกไปนอนรอความตายนอกบ้าน เพราะคิดว่า เมื่อลูกตายในเรือน จะนำออกกำบัง แต่ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเล็งเห็นด้วยชายพระญาณของพระองค์ว่า แม้ มัญญุกุณฑลิมาผละ หมดอายุขัยแล้ว แต่หากพระองค์เสด็จไปโปรด ก็จะมีโอกาสไปสู่สุคติภูมิ ซึ่งในที่สุดแล้ว มัญญุกุณฑลิมาผละ ก็ได้ไปบังเกิดในวิมานทอง 12 โยชน์ ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ และได้ลงมาโปรดพราหมณ์ผู้บิดา ให้ละเสียซึ่งมีจิตมาก และมิจิตตั้งมั่นในกุศล จนสามารถบรรลุธรรมได้หลังจากได้ฟังธรรมจากพระพุทธองค์ จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมของ อทินนปุพพะกะพราหมณ์ นี้ สอดคล้องกับ บทที่ 10 ข้อที่ 2 ของคัมภีร์ 42 บท อย่างชัดเจน

4. การกำหนดชีวิตไม่ให้ตายหาได้ยาก

เนื้อความในข้อนี้ มีความใกล้เคียงกับ **มหาโควินทสูตร** (ที.ม) .ไทย (10/323/252 (ท่านมหาโควินทพราหมณ์กราบทูลกษัตริย์ทั้ง 6 ว่า “ผู้เกิดมาแล้วไม่ตายไม่มี” ซึ่งหมายความว่า หากได้ชื่อว่า บัณฑิตแล้ว ควรกำหนดรู้ไว้ว่า ชีวิตเป็นของรู้ได้ยาก และรู้ว่าบุคคลต้องไปปรโลกอย่างแน่นอน ดังนั้น จึงควรตัดความกังวลทุกอย่างแล้วทำกุศล และประพฤติพรหมจรรย์ เพราะเหตุที่ผู้เกิดมาแล้วไม่ตายนั่น ไม่มี (ที.ม.อ) .ไทย/- (323/412) นอกจากนี้ ใน **อัยยิกาสูต** (ส.ส) .ไทย (15/133/165-166) พระพุทธองค์ยังได้ตรัสสอนพระเจ้าปเสนทิโกศล ที่เสียพระทัยอย่างมากเมื่อพระอัยยิกาอันเป็นที่รักทวงคตว่า สัตว์ทั้งปวงนั้นมีความตายเป็นธรรมดา มีความตายเป็นที่สุด ไม่ล่วงพ้นความตายไปได้ สัตว์ทั้งหลายจักไปตามกรรม เพราะฉะนั้น บุคคลควรทำกรรมดี สะสมไว้

เป็นสมบัติในโลกหน้า และใน **ฐานสูตร** (อง.ปญจก) .ไทย (22/57/99) กล่าวว่า หนึ่งในฐานะ 5 ของ สตรี บุรุษ คฤหัสถ์ และบรรพชิตที่ควรพิจารณาเป็นเนื้อๆคือ เรามีความตายเป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความตายไปได้ ซึ่งเป็นที่มาของบทสวด อภินิหารปัจจุเวกขณปาฐ (พระครูอรุณธรรมรังสี)เอี่ยม สิริวัฒนโณ ,(2560 : 26) ตามชื่อของ อรรถกถาที่พรรณนาพระสูตรว่าด้วยฐานะที่ควรพิจารณาเนื้อๆคือ อภินิหารปัจจุเวกขณปาฐฐานสูตรตวินณา (อง.ปญจก) .ไทย(-/57/44-45) การสวดทำวัตรของพุทธศาสนิกชนเถรวาทนี้ เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า บทพิจารณาสังขาร โดยมีข้อความที่ใกล้เคียงกับ บทที่ 10 ข้อที่ 3 ของคัมภีร์ 42 บท คือ ธูว์ มรณ (ความตายเป็นของยั่งยืน) อวสส มยา มริตัพพ (อันเราจะพึงตายเป็นแน่แท้) มรณ ปริโยสาน เม ชีวติ (ชีวิตของเรามีความตายเป็นที่สุดรอบ) ซึ่งข้อความในบทสวดทำวัตรนี้มาจาก เรื่องธิดาของช่างทอ (ขุ.ธ.อ) .ไทย (2/143/162)

ประเด็นที่น่าสนใจในฝ่ายเถรวาทคือ ใน **ฉินนสูตร** (ส.สพ) .ไทย (18/87/83-84) พระมหาจุฬาทนได้กล่าวกับพระฉินนเถระ ถึงวิธีที่บุคคลจะไม่ตายคือ บุคคลนั้นต้องเป็นผู้ที่ไม่มีตัณหา ไม่มีมานะ ไม่มีทิฏฐิ เมื่อปราศจากสามสิ่งนี้แล้ว จิตใจบุคคลนั้นจะไม่หวั่นไหว มีแต่ความสงบกายและจิต ความสงบกาย ได้แก่ กายปัสสัทธิ ความสงบจิต ได้แก่ จิตปัสสัทธิ ซึ่งในที่นี้หมายถึงการสงบกิเลส)กิเลสปัสสัทธิ (ด้วย)ส.สพ.อ .)ไทย/-/- (31-32) ความโน้มไปในตัณหากิเลสไม่มี การเวียนว่ายตายเกิดด้วยอำนาจของปฏิสนธิก็ไม่มี เมื่อนั้น ความตายและความเกิดก็จะมี โลกนี้โลกหน้าก็ไม่มีไปด้วย จึงเป็นที่สุดแห่งทุกข์ เพราะเป็นการขาด เป็นการตัดการหมุนเวียนของทุกข์ในวัฏฏะ และทุกข์อันเกิดแต่กิเลสได้สิ้นแล้วนั่นเอง (ส.สพ.อ) .ไทย/-/- (32)

3. สิ่งใกล้เคียงกันมากระหว่าง บทที่ 10 ของคัมภีร์ 42 บท และพระไตรปิฎก

คัมภีร์ 42 บท บทที่ 10 ข้อ 4 และ 5 ยังมีข้อความใกล้เคียงกันมากกับ ข้อที่ 3 และ 4 ใน เอรกปัตตนาคราชวัตถุ (ขุ.ธ) .ไทย (25/182/80) ดังนี้

4. การได้พบคำสอนของพระพุทธเจ้าหาได้ยาก ใกล้เคียงมากกับ 3. การที่จะได้ฟังสัทธรรมก็นับว่ายาก

5. การเกิดทันพระพุทธเจ้าที่เสด็จอุบัติในโลกหาได้ยาก ใกล้เคียงกับ 4. การที่พระพุทธเจ้าทั้งหลายจะเสด็จอุบัติขึ้นก็ยิ่งยาก

อรรถกถาธรรมบท อัมมปัทฏฐกถา (ขุ.ธ.อ) .ไทย (2/150/216-221) แก้วว่า การได้พบคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น หาได้ยาก เพราะการที่จะมีบุคคลที่สามารถแสดงธรรมของพระพุทธองค์ได้เสมอเหมือนฟังจากพระโอษฐ์ของพระองค์นั้น เป็นไปได้ยาก เช่นเดียวกับการที่พระพุทธเจ้าทั้งหลายจะเสด็จอุบัติขึ้นในโลกก็ยิ่งยากกว่า เพราะต้องใช้การบำเพ็ญเพียร และความพยายามอย่างมากมายเป็นพันแห่งโกฏิกัป

ถึงแม้ว่า คำอธิบายเกี่ยวกับ วิธีที่จะเกิดร่วมพระชาติพระพุทธเจ้า (หรือการเกิดทันพระพุทธเจ้า) ที่เสด็จอุบัติในโลกหาได้ยาก จะไม่มีโดยอนุโลมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทก็ตาม แต่ใน **อักษณสูตร** (อง.อฏฐก) .ไทย 23/29/274-276) สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้เกี่ยวกับบุคคลที่ไม่สามารถเกิดร่วมพระชาติเดียวกับพระพุทธเจ้าได้โดยปฏิโลมมี 8 ประการ คือ

1. บุคคลที่เข้าถึงนรก
2. บุคคลที่กำเนิดเป็นเดรัจฉาน
3. บุคคลที่เข้าถึงเปรตวิสัย
4. บุคคลที่เป็นผู้เข้าถึงเทพนิกาย (หมายถึงหมู่เทพเกิดเป็นอสังขยสัตว์ คือ สัตว์จำพวกไม่มีสัญญา ไม่เสวยเวทนา) ที่มีอายุยืนขึ้นใดขั้นหนึ่งแล้ว
5. บุคคลที่เป็นผู้กลับมามีเกิดในปัจฉิมตณบท (หมายถึง ถิ่นชายแดนที่อยู่ห่างไกล) และอยู่ในพวกมีลักษณะที่ไม่รู้เดียงสา ในที่ไม่มีภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกาผ่านไปมา
6. บุคคลที่แม้ว่าจะเกิดในมัชฌิมชนบท หมายถึง (ประเทศที่ตั้งอยู่ในถิ่นที่มีความเจริญ) แต่มีมิฉชาติภูมิ มีความเห็นว่า ทานที่ให้แล้วไม่มีผล ยัญที่บูชาแล้วไม่มีผล การเซ่นสรวงไม่มีผล ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและชั่วไม่มี โลกนี้โลกหน้าไม่มี มารดาบิดาไม่ใช่ผู้มีพระคุณ โอปปาติกสัตว์ไม่มี สมณพราหมณ์ผู้ประพฤติปฏิบัติชอบเพื่อการทำให้งามทั้งในโลกนี้ และโลกหน้าด้วยปัญญาอย่างยิ่ง แล้วสอนให้ผู้อื่นรู้แจ้งก็ไม่มีในโลก
7. บุคคลที่แม้ว่าจะเกิดในมัชฌิมชนบท แต่เป็นคนมีปัญญาทราม โง่เขลา เป็นคนโง่ปัญญาอ่อน ไม่สามารถศึกษาธรรมะได้ และ
8. ถึงแม้ว่า บุคคลนั้นจะมีคุณสมบัติเพียบพร้อมทุกประการ แต่เกิดในวาระที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่อุบัติขึ้นในโลก

สรุปผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์เนื้อหาของคัมภีร์ 42 บท บทที่ 10 เทียบกับคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท ทั้งพระไตรปิฎก อรรถกถา รวมทั้งเอกสารอื่นๆพบว่า เนื้อหาระหว่าง บทที่ 10 ในคัมภีร์ 42 บท เปรียบเทียบความสอดคล้องกับ พระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนาเถรวาท ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับชีวิตที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ในครั้งนี้พบว่า แนวคิดของพระพุทธศาสนามหายาน ไม่แตกต่างจากแนวคิดพระพุทธศาสนาเถรวาท รายละเอียดต่างๆที่พบในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท ผู้วิจัยเห็นว่า สามารถอธิบายบทที่ 10 ของ คัมภีร์ 42 บท ซึ่งเป็นพุทธพจน์สั้นๆ แบบเดียวกับ คาถาธรรมบท ได้ดียิ่งขึ้นด้วยกล่าวคือ ชีวิตเป็นของมีค่า กว่าจะได้เกิดมาเป็นมนุษย์ที่เป็นตัวเรานั้นก็แสนยาก การดำรงชีวิตด้วยการประกอบสัมมาอาชีพก็แสนว่ายาก และการปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนให้เกิดการสะสมความดีนั้นแม้ว่ายากแต่ก็เป็นเรื่องจำเป็นเพื่อกุศลต่อชีวิตในชาติภพหน้า จนกว่าจะถึงพระนิพพาน อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของพุทธศาสนิกชนไม่ว่าในกายใดๆ ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ สามารถเสริมความเข้าใจ และความศรัทธาต่อการกำเนิด และการมีชีวิตอยู่เพื่อสร้างกรรมดีของบุคคลที่ได้ศึกษา ไม่ว่าจะจากคัมภีร์ 42 บท ของฝ่ายมหายาน หรือพระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนาเถรวาท ดังนั้นจึงควรที่จะมีการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบในลักษณะนี้ ในบทอื่นๆด้วย เพื่อเป็นการหนุนเสริม สร้างความสมานฉันท์ ระหว่างคำสอน และความเชื่อของ พระพุทธศาสนาของทั้งสองนิกาย ต่อไป

References

พระครูอรุณธรรมรังสี (เอี่ยม สิริวณฺโณ .(2560) .มนต์พิธี สำหรับพระภิกษุสามเณร และบุคคลทั่วไป .กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เลียงเชียง เพียรเพื่อพุทธศาสน์.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). .พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2556). อรรถกถา แปล ชุด 55 เล่ม ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Heng-ching Shih. (2010). *The Sutra of Forty-two Sections In: Apocryphal Scriptures*. California: Numata Center for Buddhist Translation and Research.